

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 6. август 2014. године

Предмет бр. 171/09

Ненад МЛАДЕНОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 6. августа 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Ане Марије Тезано, заменика извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 22. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године.
2. Дана 23. децембра 2009. и 12. маја 2010. године, Комисија је од жалиоца затражила додатне информације. Није добијен никакав одговор.

3. Дана 2. фебруара 2012. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе. Дана 1. марта 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
4. Дана 11. маја 2012. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
5. Дана 15. маја 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
6. Дана 10. септембра 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, заједно са релевантном документацијом.
7. Дана 22. априла 2014. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање списа у вези са предметом може сматрати коначним. УНМИК је доставио свој одговор истог дана.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

8. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
9. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.

¹Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је Прилогу.

²Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун –31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестаници не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

10. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
11. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
12. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
13. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од октобра 2012. године 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
14. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
15. Распоредивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за

спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.

16. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.
17. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
18. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
19. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали споразум о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних

предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић

20. Жалилац је син г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић.
21. Жалилац наводи да су његови родитељи убијени у својој кући у Новом Селу, у општини Витина, 30. јуна 1999. године, али да у то време њихова тела нису пронађена.
22. Жалилац наводи да су убиства пријављена УНМИК-у.
23. Према одговору СПГС-а, МКЦК је УНМИК-у проследио имена г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић 8. новембра 2001, као имена лица за која је МКЦК прикупио анте-мортем податке у ужој Србији, између 1. јула и 20. септембра 2001. године. Имена г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић такође су укључена у базу података коју саставља УНМИК-ов КНЛСМ³. У ставкама које се тичу г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић у бази података на мрежи коју води МКНЛ⁴ као пријављен датум нестанка наведен је 1. јун 1999. године, а у другим релевантним деловима стоји: „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „МКНЛ је доставио информације о овом несталом лицу надлежној институцији 29. августа 2005. године. Да бисте добили додатне информације, обратите се седишту ЕУЛЕКС-а на Косову“.

В. Истрага

а) Достављање релевантних списа

24. Дана 10. септембра 2013. године, УНМИК је представио Комисији документа која су се претходно налазила код КНЛСМ-а, ЈНЛ-а и ЕУЛЕКС-а. Дана 22. априла 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да су достављени сви списи у УНМИК-овом поседу.
25. Што се тиче објављивања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

б) Проналажење и предаја посмртних остатака жртве

26. КНЛСМ-ов спис садржи МКТЈ-ов извештај о обдукцији и МКТЈ-ов документ под

³ База података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија јој је приступила у вези с овим предметом 3. августа 2014. године.

⁴ База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 3. августа 2014).

називом „Прелиминарни образац за идентификацију“, припојен случају број 3306/002БП, датиран на 11. јул 2000. односно 12. јул 2000, године, у вези са неидентификованим посмртним остацима за које се касније утврдило да су посмртни остаци гђе Зорице Младеновић. У документима је наведено да су посмртни остаци ексхумирани 11. јула 2000. на неназначеном месту у селу Баблоћ, у општини Дечани, а потом донети у мртвачницу у Ораховцу ради обдукције коју је обавио форензички тим МКТЈ-а 12. јула 2000. Према документима, посмртни остаци су у великој мери били непотпуни и на њима се нису видели знаци повреда; узрок смрти је стога остао неутврђен.

27. Спис КНЈСМ-а садржи два ЈНЛ-ова обрасца за анте-мортем идентификацију жртве, од 8. новембра 2001, први, у погледу г. Стојанчета Младеновића, спојен са досијеом бр. 2001-001393, а други, у погледу гђе Зорице Младеновић, спојен са досијеом бр. 2001-001389. Поред тога што садрже личне податке и анте-мортем опис г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић, у њима се такође налазе име, адреса и бр. телефона гђе Д. С, сестре г. Стојанчета Младеновића. Оба обрасца садрже идентичне изјаве у вези са детаљима о могућем гробном месту жртава: „Полиција [УНМИК-а] им је наводно рекла да су сахрањени у башти своје куће“.
28. КНЈСМ-ов спис садржи два ЈНЛ-ова „Извештаја о наставку случаја“, први, везан за г. Стојанчета Младеновића, припојен спису бр. 2001-001393, и други, везан за гђу Зорицу Младеновић, припојен спису бр. 2001-001389. Сваки од Извештаја садржи два уноса, за која је наведено да су унета између 19. новембра и 22. новембра 2001. године.
29. Спис такође садржи МКТЈ-ов извештај о обдукцији, припојен случају број 3306/007БП, датиран на 9. децембар 2003. године, у вези са неидентификованим посмртним остацима за које се касније утврдило да су посмртни остаци г. Стојанчета Младеновића. У документу се наводи да су посмртни остаци ексхумирани из непознате гробнице 4. новембра 2003. године, а потом донети у мртвачницу у Ораховцу ради аутопсије коју је обавио патолог КНЈСМ-а 9. децембра 2003. године. Према овом документу, посмртни остаци су у великој мери били непотпуни и на њима се нису могле видети трауматске повреде настале у време смрти; узрок смрти је стога остао неутврђен.
30. КНЈСМ-ов спис садржи ЈНЛ-ову „Процену гробног места“, датирану на 25. април 2005. године, припојену спису бр. 1146/ИНВ/04 са унакрсном референцом на спис бр. 2001-001393, у којој је дат сажетак ЈНЛ-ове истраге спроведене са циљем да се пронађу посмртни остаци г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић. Под насловом „Додатне информације/Изјава сведока“, у Процени је наведено да је „23. фебруара 2005. године, КНЈСМ-ов истражни тим отишао у Ново Село и добио информације од једног сведока, под условом да остане анониман. [Брат сведока] показао је могуће гробно место службеницима КНЈСМ-а. Сведок је тврдио да су припадници ОВК убили [г. Стојанчета Младеновића], зато што је одбио да преда оружје које је имао. Сведок је рекао да је [г. Стојанче Младеновић] сахрањен близу првобитне површине иза куће и да је вероватно већина костију разнета од стране паса и дивљих животиња. У овом документу се такође указује на то да је 19. Маја 2005. године⁵, МПС (међународни полицијски службеник) контактирао телефонским путем

⁵Не могу да објасним зашто је овај датум, 19. мај 2005, каснији од наведеног датума документа, 25. април

кћерку г. Стојанчета Младеновића, С. Г, и питао је да ли су чланови породице дали узорке крви ради ДНК анализе. С. Г. је изјавила да је њен брат [жалилац] био у контакту са једном институцијом и прихватио да сарађује са њима.

31. Под насловом документа „Изјава сведока“ забележено је да је 15. априла 2005, у Новом Селу, у општини Витина, МТ обавио разговор о овом случају са поверљивим доушником (Ц. И.). У резимеу изјаве коју је дао сведок Ц. И, наводи се да Ц. И. није био сигуран ко је убио г. Стојанчета Младеновића – чланови ОВК или мештани Новог Села – пошто он/она није био очевидац убиства. Сведок Ц. И. је изјавио да је оно што је сазнао о том догађају прикупио из разговора међу мештанима које је чуо. Сведок Ц. И. није знао тачно место на коме је г. Стојанче Младеновић убијен, али је знао да се то догодило негде у селу. Ц. И. је изјавио да је чуо да је г. Стојанче Младеновић убијен јер је одбио да преда један митраљез који је поседовао. Што се тиче гђе Зорице Младеновић, сведок Ц. И. није знао где гђа Зорица Младеновић живи, али је био сигуран да је жива.
32. Под насловом документа „Закључак“ наведено је следеће: „Према изјави сведока, НЛ су убили припадници ОВК или мештани Новог Села (током рата), јер је одбио да преда митраљез који је поседовао и његово тело је сахрањено у дворишту његове некадашње куће у Новом Селу, у општина Витина, ЕМ референца координатне мреже 26873/94077, у неидентификованом гробу. Упркос томе што није био очевидац, сведок је дао веома јасне информације о томе шта се можда догодило са НЛ. Поред тога, удубљења, која су описали службеници КНЈСМ-а, могла би се поклапати са уобичајеним гробом за људске посмртне остатке. Према информацијама које је дала кћерка НЛ, НЛ-ов син ће дати узорке крви ради поређења путем ДНК анализе у року од неколико дана у Београду. Из тих разлога, овим се препоручује поступак ексхумације као правилан начин да се сазна да ли је НЛ заиста сахрањен на назначеном месту“.
33. У погледу г. Стојанчета Младеновића, спис такође садржи документ КНЈСМ-а, датиран на 1. септембар 2005. године, под насловом „Потврда идентитета“, у коме стоји да је МКНЈ доставио резултате подударних узорака костију и крви у погледу г. Стојанчета Младеновића, добијених путем ДНК анализе. Такође, у извештају је наведено да је патолог КНЈСМ-а обавио преглед посмртних остатака г. Стојанчета Младеновића и да је упоредио анте-мортем и пост-мортем податке, као и да су резултати потврдили идентитет г. Стојанчета Младеновића. Истог дана, 1. септембра 2005. године, КНЈСМ је издао Уверење о идентификацији којим се потврђује да посмртни остаци припадају г. Стојанчету Младеновићу и, истог дана, 1. септембра 2005, КНЈСМ је издао смртовницу у којој је наведено да је узрок његове смрти „неутврђен“.
34. У погледу гђе Зорице Младеновић, спис такође садржи документ КНЈСМ-а, датиран на 5. септембар 2005. године, под насловом „Потврда идентитета“, у коме стоји да је МКНЈ доставио резултате подударних узорака костију и крви у погледу гђе Зорице Младеновић, добијених путем ДНК анализе. Такође, у извештају је наведено да је патолог КНЈСМ-а обавио преглед посмртних остатака гђе Зорице Младеновић и да је упоредио анте-мортем и пост-мортем податке, као и да су резултати потврдили

идентитет гђе Зорице Младеновић. Дана 15. септембра 2005. године, КНЛСМ је издао Уверење о идентификацији којим се потврђује да посмртни остаци припадају гђи Зорици Младеновић и, истог дана, 15. септембра 2005, КНЛСМ је издао смртовницу у којој је наведено да је узрок њене смрти „неутврђен“.

35. Дана 21. септембра 2005. године, УНМИК-ов КНЛСМ је вратио посмртне остатке г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић члановима њихове породице и КНЛСМ је истог дана затворио оба случаја.

с) Истрага у вези са починиоцем/починиоцима

36. Спис који је доставио УМНИК садржи два документа у вези са полицијском истрагом; први је био ЈИРЗ-ов документ под називом „Извештај о анте-мортем истрази“, од 18. фебруара 2005. године, придружен спису бр. 1146/ИНВ/04 са унакрсном референцом на списе бр. 2001-001389 и 2001-001393. Под насловом документа „Природа информација“ стоји: „брачни пар Стојанче и Зорица МЛАДЕНОВИЋ воде се као нестали од 30. јуна 1999. Нема доступних информација о околностима њеног (sic.) нестанка. Случај је пријављен МКЦК-у Београд... и ЈНЛ-ов досије је отворен 19. новембра 2001. године“. Под насловом документа „Даља истрага“ стоји: „Контактирали смо телефоном кћерку НЛ-а под именом [С. Г.], али она нам није дала никакве нове информације. Из базе података Фонда за хуманитарно право добили смо следеће информације.

„Младеновић, Стојанче (М, 64); његова супруга Младеновић, Зорица (65), Срби из Новог Села, општина Витина – нестали 19. јуна 1999. на путу до Новог Села. Пријатељи овог пара испричали су да су Младеновићи побегли са Косова у Србију 16. јуна 1999. године. Њихова кћерка је остала у селу и они су се вратили по њу 19. јуна. Последњи пут су виђени у близини места Пожарање на путу ка Новом Селу. Њихову кћерку је КФОР у међувремену пребацио у Србију и она не зна шта се десило са њеним родитељима“.

Службеници КНЛСМ-а су нам рекли да су добили информације о гробним местима ових супружника. Она се наводно налазе у башти куће Младеновића у Новом Селу. Службеници КНЛСМ-а ће проверити ово месту што је пре могуће“. Под насловом документа „Саслушани сведок“ стоји: „Ниједан“. Под насловом документа „Закључак“ стоји: „Нема информација које би довеле до локације НЛ-а. Овај предмет треба да остане отворен и неактиван у оквиру ЈРЗ-а“.

37. Други истражни документ у спису је ЈИРЗ-ов штампани извод без наслова, датиран на 17. мај 2007. године. У овом документу се наводи да случај треба да остане неактиван јер је КНЛСМ идентификовао посмртне остатке г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић.
38. Спис такође садржи копију ставке у публикацији Фонда за хуманитарно право „Отмице и нестани не-Албанаца на Косову“ из базе података Фонда за хуманитарно право (ФХП) која се односи на г. Стојанчета Младеновића и гђу Зорицу Младеновић, а која је идентична горе цитираном одломку из Извештаја о анте-мортем истрази (видети § 36).

III. ЖАЛБА

39. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац позива на кршење процедуралног аспекта члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

40. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.

41. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног аспекта), Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међународне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.

42. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања и Конвенцији о правима детета.

43. Комисија такође напомиње да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да

једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.

44. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 42). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЈП.
45. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЈП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЈП, *Купар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЈП 2001-IV).

2. Поднесци страна

46. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права у вези са изостанком адекватне кривичне истраге убиства г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић.
47. У својим примедбама на меритум жалбе, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао одговорност да спроведе ефикасну истрагу убиства г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић, у складу с општом обавезом обезбеђивања ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, која му је прописана Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН-а (из 1999. године) (видети § 10 горе у тексту) и накнадно дефинисана Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 *о овлашћењима Привремене управе на Косову* и касније Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 *о закону примењивом на Косову* и чланом 2 ЕКЈП.
48. У том погледу, СПГС наглашава да ова обавеза проистиче из процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП-а спровођења ефикасне истраге, у случају када смрт настане под околностима које се не приписују државним агентима. Он тврди да, генерално, при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП. Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време.

49. СПГС сматра да је таква обавеза двострука, укључујући обавезу да се истрагом утврди судбина и/или локација умрле особе и обавезу спровођења истраге којом ће моћи да се утврди да ли је смрт проузрокована незаконито, а која ће, такође, довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт несталих лица.
50. СПГС додаје да је јуна 1999. године, када су они убијени, „безбедносна ситуација на Косову након сукоба била напетa. КФОР је још увек радио на развоју снаге довољне за одржавање јавне безбедности и реда и мира, и догодио се одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“.
51. СПГС тврди да у својој судској пракси по питању члана 2, Европски суд за људска права наводи да треба узети у обзир потешкоће настале након сукоба и проблеме који су ограничавали истражне органе у истрази оваквих случајева. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:
- „Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса [...]“.
52. Са становишта СПГС-а, у периоду након сукоба на Косову, УНМИК се суочио са ситуацијом сличном оној у Босни. Многи људи за које се није знало где се налазе отети су, убијени и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
53. СПГС објашњава да је у јуну 2002. године УНМИК формирао КНЛСМ, који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини. СПГС наводи да су, у покушају да покажу да су злочини били систематски и широко распрострањени, тимови МКТЈ извршили обдукције на што је више тела могуће, вршећи идентификацију у малој мери или је уопште нису вршили; штавише, неидентификована тела која су ексхумирана 1999. године поново су сахрањена на локацијама које још увек нису познате КНЛСМ-у. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ при полицији УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве

шире стратегије у погледу подизања оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација. СПГС наводи да је, узевши у обзир горе описане потешкоће, процес „успостављања система који је у стању да се бави нестанцима и другим озбиљним повредама међународног хуманитарног права био постепен у контексту Косова и то начело се огледа у предмету *Палић*, поменутом горе у тексту“. СПГС закључује да се овај поступак ослањао на одређени број актера, а не само на УНМИК, на пример МКНЈ, МКЦК и локалне организације за нестала лица.

54. СПГС даље тврди да је од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага професионална, добро обучена и добро опремљена полиција и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које му је постепено преносио КФОР у периоду 1999-2000. године. У том погледу, он упућује на Годишњи извештај полиције УНМИК-а из 2000. године, у коме се даје следећи опис ситуације:

„полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

55. СПГС наводи да су припадници међународне полиције УНМИК-а морали да се прилагоде спровођењу истрага на иностраној територији и у иностраној земљи, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју. Он даље наводи да су ови истражитељи често наилазили на ситуације где појединци који су поседовали релевантне информације о локацији и судбини несталих лица нису желели да открију такве информације. Према наводима СПГС-а „поменута ограничења су спречила [...] полицију УНМИК-а да спроведе све истраге на начин [...] који могу да покажу, или који се бар очекује, од држава са боље развијеним институцијама које се не суочавају са пост-конфликтним контекстом“.
56. Што се тиче овог конкретног случаја, у погледу првог аспекта обавезе у вези са процедуралним елементом члана 2 ЕКЉП, СПГС описује потешкоће које је полиција УНМИК-а имала због тога што је добијала нетачне и обмањујуће информације. Он напомиње да је „жалилац навео у свом поднеску ХРАП-у да су његови родитељи, г. Стојанче Младеновић и гђа Зорица Младеновић, убијени су у својој кући у Новом Селу, у општини Витина, 30. јуна 1999. Међутим, у ХРАП-овом допису је наведено да

су жртве *нестале* из своје куће у Новом Селу, у општини Витина, 30. јуна 1999, без појашњења које је тачно место смрти жртава. Поред тога, списи полиције УНМИК-а и списи КНЛСМ-а дају другачију слику о нестанку и смрти жртава“. На пример, СПГС напомиње да је у МКЦК-овим обрасцима за идентификацију жртава који су попуњени за обе жртве 8. новембра 2001. информацијама добијеним од гђе Д. С, сестре г. Стојанчета Младеновића, наведено следеће: „Полиција (УНМИК-а) им је [неодређено] наводно рекла да су они [г. Стојанче Младеновић и гђа Зорица Младеновић] сахрањени у башти сопствене куће“. СПГС тврди да је „поменуте идентичне изјаве тешко протумачити, јер ништа у спису који је добијен од ЕУЛЕКС-а не указује на то да је 8. новембра 2001, или пре тог датума, полиција УНМИК-а имала информације о гробном месту г. и гђе Младеновић... истражитељи полиције УНМИК-а су сазнали за информације о овом питању тек фебруара 2005“. СПГС напомиње да другачији опис нестанка г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић произлази из изјаве сведока, без датума, коју је ФХП сакупио (цитирано у § 36 изнад).

57. СПГС напомиње да се у ЈРЗ-овом Извештају о анте-мортем истрази од 18. фебруара 2005. (видети § 36 изнад) указује на то да су „радници КНЛСМ-а рекли нама [истражитељима ЈРЗ-а] да су добили информације о сахрани [жртава]“. Он такође примећује да је истрага укључивала посету ЈРЗ-ових истражитеља селу жртава 15. априла 2005. године како би узели изјаву Ц. И. „који, према извештају, није био међу сведоцима које је КНЛСМ саслушао у фебруару 2005“. СПГС такође истиче активности истражитеља ЈРЗ-а 16. маја 2005. и 19. маја 2005, који су „послали е-поруку МКНЛ-у да би се распитали о прикупљању анте-мортем информација“, као и ЈРЗ-овог истражитеља који је, 19. маја 2005, контактирао гђу С. Г. да се распита о томе да ли је она дала анте-мортем информације за ДНК анализу. СПГС напомиње да је „део информација које су у почетку достављене УНМИК-у из различитих извора пружао веома малу помоћ за развој полицијских истражних трагова везаних за локацију несталих лица или је чак био у великој мери обмањујући“.
58. СПГС даље тврди да „изјаве сведока које поседују полиција УНМИК-а и ФХП скоро уопште нису компатибилне. Датум нестанка г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић, како је УНМИК-у пријављено преко МКЦК-а у Приштини, јесте 30. јун 1999, што је бар 10 дана касније од датума који је пријављен само ФХП-у од стране неименованих извора, односно 19. јуна 1999. Недостатак тачних информација не помаже ефикасности истрага у случајевима несталих лица и отежава околности... у комбинацији са пост-конфликтним окружењем и са веома напетом безбедносном ситуацијом на терену. Штавише, место нестанка пријављено УНМИК-у је кућа жртава у Новом Селу, али информације које је имао ФХП указују другачије. Најважније, сиромашне и контрадикторне информације које су пружене УНМИК-у преко МКЦК-а у Приштини, а које указују или на то да је гђа Зорица Младеновић такође убијена и сахрањена у дворишту своје куће или да је и даље живела у Србији 2005. године, испоставиле су се као обмањујуће... Ниједан од сведока које су интервјуисали КНЛСМ и ЈРЗ 2005. године није дао никакве ефикасне истражне трагове... Из списка који је доставио ЕУЛЕКС произилази да су посмртни остаци гђе Зорице Младеновић ексхумирани 11. јула 2000. године са неназначеног места у селу Баблоћ, у општини Дечани... а затим донети у мртвачницу у Ораховцу ради обдукције коју је спровео тим форензичара МКТЈ-а, 12. јула 2000. Пошто су посмртни остаци у великој мери били непотпуни и на њима се нису видели знаци повреда; узрок смрти је остао неутврђен. Укратко, нетачне информације на које је УНМИК могао да се ослони не би допринеле

напорима форензичких стручњака МКТЈ-а и УНМИК-а у погледу идентификације посмртних остатака гђе Младеновић... у већ компликованом истражном и форензичком окружењу“.

59. СПГС даље напомиње да су „с друге стране, посмртни остаци г. Стојанчета Младеновића ексхумирани из непознатог гробног места 4. новембра 2003. године... и донети у мртвачницу у Ораховцу ради аутопсије коју је обавио патолог УНМИК-овог КНЛСМ-а 9. децембра 2003. године. Пошто су посмртни остаци у великој мери били непотпуни и на њима се у току обдукције нису могле видети трауматске повреде настале у време смрти, узрок смрти је остао неутврђен“. СПГС напомиње да је КНЛСМ издао уверења о потврди идентитета, потврде идентитета и смртнице за г. Стојанчета Младеновића и гђу Зорицу Младеновић између 1. септембра 2005. и 15. септембра 2005. године. Он такође напомиње да је „КНЛСМ 21. септембра 2005. предао жалиоцу посмртне остатке обеју жртава, а оба истражна списа полиције УНМИК-а су затворена“.
60. СПГС тврди да „Комисија мора проценити вишегодишњи временски период који је протекао од пријаве инцидента УНМИК-у до идентификације посмртних остатака г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић у односу на шири контекст кривичних истрага УНМИК-а на Косову након сукоба... чему се морају додати нетачне и обмањујуће информације које су УНМИК-у достављане. Унутар овог тешког оквира, чини се да је УНМИК испунио своју обавезу утврђивања, путем одговарајуће истраге, судбине и локације г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић“.
61. Што се тиче истраге која је за циљ имала идентификацију и извођење пред лице правде лица која су одговорна за убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић, СПГС тврди да „истражни списи који су за сада доступни, с друге стране, не пружају доказ... у погледу тога да ли је УНМИК испунио своју обавезу да спроведе [такву] истрагу. Истражни списи... нису дефинитивни и откривају општи недостатак информација. Они указују на то да је УНМИК испунио своју обавезу покретања истраге о нестанку двеју жртава, у новембру 2001, и да је полиција УНМИК-а водила и прегледала истрагу до септембра 2005. године. Под великим знаком питања је да ли су изјаве из друге руке, које су нејасне и делимично контрадикторне, а које је дало неколико сведока у фебруару 2005. и априлу 2005. године могле бити од помоћи УНМИК-овој полицији како би развила трагове за накнадну истрагу“. Он такође тврди да је, „УНМИК већ приметио у другим случајевима несталих лица, да, без открића материјалних доказа, полицијске истраге неминовно стагнирају због недостатка доказа. Никада није приступио ниједан сведок са информацијама из прве руке о нестанку. Полицијски истражитељи су два пута контактирали кћерку несталих лица, која је била једини сведок за ког је полиција УНМИК-а знала од почетка истраге, али не и очевидац, али она никад није пружила никакве релевантне информације о инциденту, нити имена могућих очевидаца које је полиција УНМИК-а могла да контактира“.
62. СПГС закључује да, у вези са жалбом, „тврди се да је УНМИК, у светлу доказа који су му поднети, предузео све разумне кораке да истражи нестанак и могуће убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић, у складу са процедуралним захтевима члана 2 ЕКЉП... Због тога жалба треба да буде одбачена у целости“.

63. Такође, СПГС је обавестио Комисију да ће, због могућности постојања додатних информација у вези са овим предметом, можда доставити додатне примедбе по овом питању. Међутим, с тим у вези, до данашњег дана нису примљени додатни дописи, осим потврде о потпуности достављених истражних списа.

3. Процена Комисије

64. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са убиством г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић.

а) Подношење релевантних списа

65. На захтев Комисије, СПГС је 10. септембра 2013. године доставио копије докумената везаних за ову истрагу које је УНМИК успео да добије. СПГС је такође напоменуо да постоји могућност постојања додатних информација које нису садржане у постојећој документацији, али није доставио додатне детаље. Дана 22. априла 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да више нису пронађени никакви списи па се тако достављање може сматрати завршеним (видети § 7 горе у тексту).

66. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује достављање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

67. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и пропуст да се то учини могао би стога сâм по себи покренути питања сходно члану 2.

68. Комисија нема разлога да сумња да је УНМИК уложио све напоре како би добио релевантне истражне списе. Међутим, Комисија напомиње да УНМИК није доставио никакво објашњење због чега би документација могла бити непотпуна нити о томе који делови могу бити непотпуни.

69. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) *Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2*

70. Комисија такође наводи да позитивна обавеза спровођења истраге проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност личности), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП-а (видети Комитет за људска права при Уједињеним нацијама (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанка и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитарних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.
71. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-1; видети такође ЕСЉП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колети против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).
72. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 45 изнад у тексту, при § 136).
73. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити улагање формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
74. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и

експедитивношћу и пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 45; при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312; и ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).

75. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, наведен у § 71, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЉП, *Велсеа и Мазарев. Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
76. У том контексту се подразумевају услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге, брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења јавности у њих у погледу поштовања владавине права и спречавања тајних завера и толерисања незаконитих радњи (видети случај *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства*, предмет бр. 46477/99, пресуда ЕСЉП од 14. марта 2002, § 72, ЕКЉП 2002 II).
77. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЉП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 74 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 45, § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр.). 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталих лица и, генерално, остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, у § 46; у истом смислу ЕСЉП [ВВ], предмет *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад, у § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака

жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЉП наведен изнад, § 64).

78. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 73 изнад, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 73, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему). ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЉП 2011).
79. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, чиме је задовољила право на истину, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЉП [ВВ], *Ал-Масри против Бивше југословенске републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191; ЕСЉП, *Ал Нашири против Пољске*, бр. 28761/11, пресуда од 24. јула 2014, §§ 495-496). Органи Уједињених нација су, такође, уверени у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаних за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то такође подразумева право да се сазна судбина и пронађе жртва“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, Нестала лица, Документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође КЉП, *Шедко и Бондаренко против Белорусије*, Обавештење бр. 886/1999, разматрања од 3. априла 2003. године, § 10.2, СГПП/Ц/77/Д/886/1999; КЉП, *Меријам Филипе, Аугусте и Томас Санкара против Буркине Фасо*, Обавештење бр. 1159/2003, разматрања од 8. марта 2006, § 10.2, СГПП/Ц/86/Д/1159/2003; Комитет за људска права, Резолуције 9/11 и 12/12: Право на истину, 24. септембар 2008. и 12. октобар 2009. године; Преамбула и члан 24 (2) Конвенције о заштити свих људи од принудног нестанка, наведено у § 106 изнад; видети такође Извештај Специјалног извештача о унапређењу и заштити људских права и фундаменталних слобода као и борби против тероризма, г. Бена Емерсона, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних органа за неморално и систематско кршење људских права почињено у контексту иницијатива за борбу државе против тероризма*, документ УН-а, А/КЉП/22/52, 1. март 2013, § 23-26).

с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

80. Комисија је свесна чињенице да је до убиства г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић дошло убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову непосредно након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.
81. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЉП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене

околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.

82. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
83. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај *ХРАП, Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
84. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 74 и случај ЕСЈП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 78, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЈП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЈП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај ЕСЈП *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 73, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 73, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЈП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
85. Суд је признао да „када до смрти коју треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и [...] конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у условима нарушене безбедности, морају бити предузети сви разумни кораци како би

се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 71 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; *Танрикулу против Турске*, ЕСЉП [ВВ], бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).

86. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 69, при § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЉП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
87. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P. P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЉП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЉП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЉП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као системи који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 16 изнад).
88. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЉП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-В). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге

испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће, у погледу сваког предмета, утврдити да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

89. На крају, као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 74 горе у тексту, при § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007, § 62).

d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*

90. Осврћући се на појединости из овог случаја, Комисија констатује да се из истражног списка види да је УНМИК сазнао за убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић најкасније 8. новембра 2001. године (видети §26 изнад), када је УНМИК-ова полиција покренула истрагу по том предмету.

91. Циљ ове истраге био је да се открије истина о околностима под којима су убијени г. Стојанче Младеновић и гђа Зорица Младеновић и да се идентификују починиоци. Да би испунили ове циљеве, они који спроводе истрагу били су дужни да траже, прикупе и сачувају доказни материјал; да идентификују могуће сведоке и узму њихове изјаве; да идентификују починиоца/починиоце и изведу их пред надлежни суд утврђен законом.

92. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испратили очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући, између осталог, сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери, као и да у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага би требало да се повремено преиспита, како би се обезбедило да све доступне информације буду узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 74-75 изнад).

93. Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 45 изнад), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 74, при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 18 изнад).

94. Комисија напомиње да је, у том погледу, према Годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, целокупна извршна полицијска власт у области Пећи, укључујући кривичне истраге, била под пуном контролом полиције УНМИК-а од јуна 2000. године (проверити). Дакле, одговорност је била на УНМИК-у да обезбеди, *прво*, да се истрага спроводи експедитивно и ефикасно; *друго*, да се сав релевантан истражни материјал предаје органу који преузима одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС) и, *треће*, да истражни списи могу да се прате и преузимају уколико дође до потребе за тим у било којој каснијој фази.
95. Пошто је узела у обзир тврдњу СПГС-а да би списи поднети Комисији могли бити непотпуни, као и због његовог пропуста да достави даље објашњење у вези с тим (видети § 62 изнад), Комисија претпоставља да УНМИК не може да гарантује да су списи достављени Комисији потпуни. У случају да нису потпуни, то би значило да је можда дошло до неке од следећих ситуација: није спроведена прописна истрага; спис није исправно и у потпуности предат ЕУЛЕКС-у; или УНМИК није добио натраг потпун спис од особе тренутно задужене за његово чување. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди потпун истражни спис ради његове процене (видети § 68 изнад). Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно би указало на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.
96. Што се тиче првог дела процедуралне обавезе, односно проналажења посмртних остатака г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић, Комисија из списка закључује да су, што се тиче гђе Зорице Младеновић, њени посмртни остаци ексхумирани 11. јула 2000. из неназначеног места у селу Баблоћ, у општини Дечани, а затим пренети у мртвачницу у Ораховцу ради обдукције коју је спровео форензички тим МКТЈ-а, 12. јула 2000. Што се тиче г. Стојанчета Младеновића, његови посмртни остаци су ексхумирани из непознатог гробног места 4. новембра 2003. и пренети у мртвачницу у Ораховцу ради обдукције коју је спровео УНМИК-ов КНЛСМ, 9. децембра 2003. године.
97. Комисија напомиње да СПГС тврди да је УНМИК испунио све захтеве у погледу првог дела процедуралне обавезе. Он тврди да је „УНМИК испунио своје обавезе утврђивања, путем одговарајуће истраге, судбине и локације г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић“. Иако је било потребно много година да би се то постигло, СПГС тврди да „Комисија мора проценити вишегодишњи временски период који је протекао од пријаве инцидента УНМИК-у до идентификације посмртних остатака г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић у односу на шири контекст кривичних истрага УНМИК-а на Косову након сукоба... чему се морају додати нетачне и обмањујуће информације, које су УНМИК-у достављане“.
98. Комисија са жаљењем истиче коментар СПГС-а да је, у настојању да покаже да су злочини били систематски и распрострањени, МКТЈ отежавао идентификацију преминулих у неким случајевима (видети § 53 изнад). Ипак, Комисија напомиње да је у септембру 2005. године, УНМИК идентификовао посмртне остатке г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић и вратио посмртне остатке г. Стојанчета

Младеновића и гђе Зорице Младеновић њиховој породици. Иако се ово, само по себи, мора сматрати достигнућем, Комисија подсећа да се процедурална обавеза сходно члану 2 није завршила открићем, идентификацијом и накнадном предајом посмртних остатака г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић, нарочито због тога што су на њима били видљиви знаци насилне смрти. Комисија се сада осврће на истрагу коју је спровела полиција УНМИК-а у циљу идентификације починилаца и њиховог извођења пред лице правде, што представља други елемент процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЈП.

99. Комисија је свесна чињенице да је почетна фаза сваке истраге убиства од највећег значаја и да она има два главна циља: утврђивање правца истраге и обезбеђивање очувања и прикупљања доказа за евентуалан судски поступак (видети мишљење Комисије по сличном питању изражено у предмету X, бр. 326/09 и остали, мишљење од 6. јуна 2013, § 81).
100. У том погледу, Комисија напомиње да је, како је изнад поменуто, УНМИК сазнао за убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић најкасније до 8. новембра 2001. године, пошто је до тада ЈНЛ био покренуо истрагу (видети § 26 изнад). Међутим, полиција УНМИК-а није предузела никакве активности осим, вероватно, почетне процене информација и уписа предмета.
101. Комисија наводи да је до 8. новембра 2001. године УНМИК-ова полиција поседовала знатну количину информација, укључујући име, адресу и број телефона гђе Д. С. (жалиочеве тетке), њен комплетан опис убиства њеног брата и снаје, као и информације о могућем гробном месту (видети § 27 изнад). У спису нема доказа да је УНМИК-ова полиција узела званичну изјаву сведока од гђе Д. С. нити доказа да је УНМИК-ова полиција претражила кућу у којој су се убиства наводно догодила или претражила подручје у близини жалиочеве куће како би пронашла неке друге особе које су могле да имају корисне информације. То су били очигледни правци истраге за које не постоји доказ да је полиција УНМИК-а покушала да их испита.
102. Што се тиче изјаве СПГС-а да је „УНМИК испунио своју обавезу покретања истраге о нестанку двеју жртава, у новембру 2001, и да је полиција УНМИК-а водила и прегледала истрагу до септембра 2005. године“, Комисија се не слаже. У спису нису пружени докази који би указали на то да је полиција УНМИК-а спровела икакву истражну активност од 8. новембра 2001, када је ЈНЛ примио првобитне информације, до 18. фебруара 2005, када је полиција УНМИК-а почела да контактира сведоке. Слично томе, иако СПГС напомиње да су „полицијски истражитељи двапут контактирали... кћерку несталих лица, која је била једини сведок познат полицији УНМИК-а од почетка истраге“, до првог контакта је дошло тек у фебруару 2005. године (видети § 57 изнад). Спис показује да је полиција УНМИК-а 23. фебруара 2005. и 15. априла 2005. године обавила разговор са троје различитих доушника који су изабрали да остану анонимни; међутим, нема доказа да су ове изјаве забележене у спису. У спису нису пружени докази о томе зашто ови разговори нису обављени раније.
103. Комисија такође подсећа на аргумент СПГС-а да је „без открића материјалних доказа, полицијске истраге неминовно стагнирају због недостатка доказа“. Никада није приступио ниједан сведок са информацијама из прве руке о нестанку (видети § 61

изнад). У том погледу, Комисија мора да напомене да у почетној фази скоро сваке истраге недостаје значајна количина информација. Проналажење неопходних информација како би се попуниле ове празнине представља главни циљ сваке истражне активности. Дакле, истражни органи не би требало да користе недостатак информација као аргумент да оправдају своју неактивност. Спис који је био доступан Комисији не приказује ниједну такву активност. Стога се чини да је, уместо да активно трага за информацијама и траговима, полиција УНМИК-а једноставно чекала да се додатне информације појаве саме од себе. У овој ситуацији, то је могло довести до губитка потенцијалних доказа (видети, на пример, ХРАП, предмет *И. С.*, бр. 48/09, мишљење од 31. октобра 2013, § 107).

104. Што се тиче аргумента СПГС-а да је полиција УНМИК добила нетачне и обмањујуће информације (видети § 60 изнад), Комисија сматра да је управо функција истражних органа да разјасне околности кривичног дела и да наставе да спроводе своје истраге.
105. По мишљењу Комисије, овај случај је затворен управо због недостатка поузданих информација у почетној фази, без икакве истражне радње од стране ЈНЛ-а (видети § 35 изнад). Комисија подсећа у том погледу на свој став у вези са категоризацијом предмета у „активне“ и „неактивне“, да би до било какве „категоризације истраге требало да дође тек након што буде предузет минимум могућих истражних активности и након што се прикупе и анализирају информације до којих се могло доћи“ (видети нпр. ХРАП; *Б. А.*, бр. 52/09, мишљење од 14. фебруара 2013, § 82). У овом случају, такво давање приоритета није требало да се обави у најранијим фазама, пре него што је са жалиоцем и сведоцима обављен званичан разговор о околностима везаним за убиство, нарочито због тога што је до тог нестанка дошло у околностима нестанка, и пре него што су прикупљени сви докази до којих се могло доћи.
106. Комисија у овом контексту напомиње да, уколико се информације не обрађују, не развијају или не поткрепљују другим доказима и не ставе у одговарајући облик, ма колико ваљане те информације биле у односу на злочин који је под истрагом, оне неће моћи да допринесу његовом решавању. Да би биле прихваћене на суду, информације морају да постану докази, а то је остварљиво једино путем истражних активности које се предузимају у складу са применљивим законима кривичног поступка. У овом случају, изгледа да полиција уопште није учинила никакве напоре у том правцу (видети нпр. случај *Тодоровски*, бр. предмета 81/09, мишљење ХРАП-а од 31. октобра 2013. године, § 116).
107. У погледу периода под њеном правном надлежношћу, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да је након тог критичног датума настављен пропуст праћења неопходних истражних радњи, укључујући и оне у почетној фази истраге. У складу с тим, недостаци који су постојали до тог датума нису отклоњени. Стога, складу са настављеном обавезом спровођења истраге (видети § 77 изнад), процена целокупне истраге доведена је под период надлежности Комисије.
108. Комисија такође сматра да је полиција УНМИК-а, пошто лица одговорна за злочин нису била идентификована, имала обавезу да користи средства која су јој на располагању како би редовно пратила напредак истраге да би била сигурна да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестила сроднике о напретку истраге.

109. Комисија види из списка да је једина истражна активност која је обављена у овом периоду био телефонски разговор ЈНЛ-а са сестром жалиоца, гђом С. Г. 19. маја 2005. у вези с тим да ли је породица дала узорке крви за ДНК анализу (видети § 30 изнад). Према наводима из списка, гђа С. Г. је обавестила ЈНЛ да је њен брат, жалилац, сарађивао по том питању; међутим, у спису не постоје докази да је икаква даља истражна активност разматрана или обављена после овог разговора, укључујући обављање разговора ЈНЛ-а са жалиоцем о овом случају.
110. Комисији је такође јасно из списка да је ЈИРЗ једном размотрио истрагу, 17. маја 2007. године, и завршио је документ без наслова. У овом прегледу нема доказа да је икаква даља истражна активност разматрана или обављена. Под насловом документа „Напомене истражитеља“ стоји да је службеник који је извршио преглед случаја указао на то да његов статус треба да остане неактиван, а очигледан разлог који је пружен у прилог томе је био тај да је КНЛСМ идентификовао посмртне остатке г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић (видети § 37 изнад).
111. Према мишљењу Комисије, није било адекватног и темељног разматрања овог случаја. Уместо тога, изгледа да је разматрање случаја обављено као пука формалност, будући да полиција није идентификовала очигледне празнине у истражном поступку и да је занемарила доступне податке па је тако наставила грешке које је начинио претходни истражитељ.
112. Очигледан изостанак било какве хитне реакције полиције УНМИК-а и било какве адекватне радње у каснијим фазама могао је указати починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или нису били вољни, да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.
113. Комисија је свесна чињенице да дужност спровођења истраге није прекршена једноставно због тога што истрага не производи задовољавајући резултат. Ипак, таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 74 изнад), као што то налаже члан 2 ЕКЈП.
114. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника жртве у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени легитимни интереси.
115. Као што је горе приказано, у истражном спису су наведени само ограничени покушаји полиције УНМИК-а да контактира сроднике г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић. Једине контакте са жалиочевом породицом успоставио је ЈНЛ, када је прикупио анте-мортем податке од жалиочеве тетке, гђе Д. С, 8. новембра 2001.

године, и када су ЈНЛ-ови службеници обавили телефонски разговор са жалиоцем сестром у вези са тим да ли су чланови породице дали узорке крви за ДНК анализу 19. маја 2005. У том погледу, Комисија је већ напоменула да се из истражног списка види да није било никаквог контакта између УНМИК-а и жалиоца по питању истраге (видети изнад § 108). Комисија дакле сматра да истрага уопште није била отворена за јавни надзор, како то налаже члан 2 ЕКЉП.

116. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео ефикасну истрагу убиства г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић. У складу с тим, постојало је кршење процедуралног аспекта члана 2 ЕКЉП.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

117. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.

118. Комисија напомиње да принудни нестанци и самоволне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства, отмице и нестатке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртве и њених сродника, поготово права на утврђивање чињеница.

119. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достигну.

120. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија претходно напоменула (видети § 18), одговорност УНМИК-а по питању спровођења правде на Косову завршила се 9. децембра 2008. године. Стога УНМИК више није у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или домаћим надлежним органима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.

121. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на косовске власти, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалилац и/или други блиски сродник треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;
- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи убиство г. Стојанчета Младеновића и гђе Зорице Младеновић и јавно се извини жалиоцу и његовој породици у вези са тим;
- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпела због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;
- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

- a. ТРАЖИ ОД НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА УБИСТВОМ Г. СТОЈАНЧЕТА МЛАДЕНОВИЋА И ГЂЕ ЗОРИЦЕ МЛАДЕНОВИЋ НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
- b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА УБИСТВОМ Г. СТОЈАНЧЕТА МЛАДЕНОВИЋА И ГЂЕ ЗОРИЦЕ МЛАДЕНОВИЋ И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ;**
- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 ЕКЉП;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Ана Марија Тезано
Заменик извршног службеника

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЖКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
БЈРМ – Бивша југословенска република Македонија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ГШ – Главни штаб
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МПС – Међународни полицијски службеник
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СИЈ – Специјална истражна јединица безбедности УНМИК-а
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина